

ROLUL PROCESELOR DE METAFORIZARE ÎN MUTAȚIILE DE SENS

1. Factorii lingvistici și extralingvistici ce determină mutațiile semantice.

Lingvistul francez Michel Bréal analizează în lucrarea *Essais de sémantique* (1897) factorii ce determină mutațiile de sens. Dintre acești factori, Bréal se oprește, în mod special, asupra metaforei. Bréal consideră că efectul semantic al unei metafore este o schimbare bruscă a sensului. Lingvistul francez nu are, desigur, în vedere, metaforele poetice, ci acele asociații metaforice pe care le poate face orice vorbitor obișnuit. Din astfel de asociații, care au avut șansa de a se generaliza, au apărut sintagme (catachreze) precum **piciorul mesei, poalele muntelui, brațul (gurile) fluviului**. Expresiile de acest fel sunt atât de cunoscute și de întrebuițate de către vorbitori, încât rar se întâmplă ca cineva să-și mai dea seama că la origini ele sunt, de fapt, metafore.

Studiul lui Bréal arată, în mod convingător, ce resurse bogate pentru mutațiile de sens se găsesc în procesele "uzuale" de metaforizare. Bréal atrăgea atenția că majoritatea metaforelor pun în valoare un simț al expresivității, comun mai multor colectivități lingvistice.

Putem aminti în acest context și lucrarea filologului și lingvistului român Lazăr Șăineanu, intitulată *Încercare asupra semasiologiei limbii române, studii istorice despre tranzițiunea sensurilor* (1887). Ca și Bréal, Șăineanu caută o explicație pentru mutațiile de sens în analogie (adică metaforă). Alături de analogie lingvistul român consideră că o altă explicație a schimbării, este uitarea. Cuvântul românesc **șugubăț** – arată Șăineanu – are sensul de 'glumeț', 'pus pe șotii'. Dar sensul original al cuvântului era altul: 'ucigaș', 'asasin'. O ruptură atât de profundă între sensul actual și cel vechi nu poate fi explicată prin analogie, ci prin uitarea sensului original. Tot prin uitare este explicabilă și tranziția de la sensul arhaic al cuvântului **slăbănog**, la sensul său de astăzi. Slăbănog are azi semnificația 'slab' (dar exprimă, în mod suplimentar, o concepție peiorativă față de slab). Sensul primar al cuvântului era însă 'paralitic', acest sens fiind conservat de traducerea românească a *Bibliei*.

Marele lingvist francez Antoine Meillet publică în 1905 un amplu articol intitulat "*Cum își schimbă cuvintele sensul*". În raport cu cercetările lui Bréal sau Șăineanu, puterea explicativă a teoriei lui Meillet este superioară. O parte din modificările de sens pe care Meillet le explică prin factori socio-lingvistici primeau, în cercetările lui Bréal sau Șăineanu, explicații psihologice: asociații metaforice. Explicația sociologică nu exclude însă, explicația psihologică și nici invers. Prima o întărește pe cealaltă fiindcă o schimbare semantică este cu atât mai probabilă în direcția restrângerii sau lărgirii (și deci posibilitatea unei asociații metaforice este cu atât mai mare), cu cât se observă tendința migrării cuvintelor sau expresiilor din vocabularele speciale către lexicul fundamental, sau invers. Meillet oferă mai multe mostre de migrări de cuvinte dintr-un grup social către masa de vorbitori. De exemplu, expresiile metaforice **a-i face cuiva o scenă** sau **jocuri de culise** provin, evident, din jargonul actorilor (Ionescu, 1992: 36).

O originală teorie semantică a propus Hans Sperber la douăzeci și cinci de ani după apariția studiului lui Meillet. Continuator al tradiției psihologice în semantică, Sperber localizează cauzele mutațiilor de sens la nivelul psihologiei individului. El nu-și construiește teoria pe concepte elementare ale psihologiei (cum ar fi uitarea sau analogia), ci explicațiile sale derivă constant din adaptarea la cercetarea lingvistică a unei influente teorii psihologice: psihanaliza din versiunea ei clasică, formulată de Freud. La baza schimbărilor de sens stă, în concepția lui Sperber, forța emoțională declanșată de un eveniment sau un sentiment puternic. De asemenea, Sperber distinge două direcții ale mutațiilor de sens: expansiune și atracție (sau magnetism). E oferit un exemplu sugestiv: după primul război mondial, în

franceza colocvială s-a înregistrat apariția expresiei **mitrailleuse d'enfants**. Prin această metaforă, erau denumite, în glumă, femeile cu mulți copii. Este cunoscut că mitraliera reprezintă una dintre invențiile de tehnică militară pe care le-a adus primul război mondial. Metafora nu putea veni, așadar, decât din direcția limbajului militar și s-a născut, conform teoriei lui Sperber, din forța emoțională pe care această invenție a putut să o producă asupra soldaților. Fenomenul ilustrează aici un caz de expansiune, deoarece cuvântul care indică existența unei forțe emoționale este utilizat și în raport cu alte fenomene.

Teoria lui Sperber intenționează să explice, prin conceptul de magnetism, condițiile tabuului lingvistic. Astfel, s-a observat că cel puțin o parte din popoarele indoeuropene au substituit prin expresii metaforice numele vechi al **ursului**. **Bear** înseamnă în engleză *urs*, iar **medved** înseamnă, în rusă, același lucru. Dar, la origine, **bear** înseamnă *cafeniu*, iar **medved** 'mâncător de miere'. Aceste denumiri "piezișe" sunt efectul unei frici instituționalizate care a dus la întrebuițarea altor cuvinte pentru a indica obiectul forței emoționale. Situații analoge se întâlnesc în cazul denumirii **nevăstuicii** în română, franceză (**bellette** 'frumușica') sau portugheză (**doninha** 'domnișoară'). Aceste cuvinte revelează totodată intenția omului de a se împrieteni cu animalul și de a evita prejudiciile răzbunării lui (Ionescu, 1992: 38).

2. Metafora și reorganizarea conceptuală

G. Leech (1990:38) consideră că alături de oximoron, metafora, această trăsătură universală a poeziei, reprezintă un mijloc important de combatere a jargonizării, osificării (*bony-structured concepts*) și a clișeului lingvistic. Autorul aduce drept exemplu un vechi poem anglo-saxon în care expresia **mere-hengest** 'armăsar de mare' este folosită ca metaforă pentru *corabie*. Legătura dintre **cal** și **corabie** constă în conotații comune: atât caii cât și corăbiile transportă persoane dintr-un loc în altul; sunt folosite (în contextul eroic al poemului) pentru călătorii aventuroase și în război. Prezintă cele două concepte simultan, ca imagini suprapuse, poetul dizolvă toate criteriile lingvistice cruciale ce definesc separarea lor: armăsarul e animat, iar corabia nu; armăsarul se deplasează pe pământ, corabia pe apă.

Prin puterea ei de a reorganiza legăturile conceptuale, metafora poate realiza un efect comunicativ dincolo de barierele limbii. Are un efect eliberator. Ca instrument principal al imaginației poetice, metafora este mijlocul prin care creatorul ei își ia "revanșa" pentru stereotipia limbii. Nu e surprinzător faptul că limbajul copiilor produce multe exemple de "greșeli" ce se dovedesc a fi, surprinzătoare metafore. Leech citează două exemple: descrierea unui viaduct de către un copil drept **window-bridge** și a lunii ca **that shilling in the sky**; amândouă metaforele se bazează pe analogia vizuală. Deschiderile largi ale viaductului sunt într-adevăr asemănătoare cu deschiderea ferestrei unei case și sunt percepute ca atare de copii. Folosind capacitatea sa generalizatoare, copilul își construiește metafora pe asemănarea fizică, ce i se pare fundamentală, neglijând criteriul funcției, pe care limba îl consideră cel mai important. Diferența dintre metaforele poetice și cele realizate de copii constă în faptul că poetul e familiarizat cu aceste categorii instituționalizate și e conștient de abaterea de la normă, dar copilul le ignoră, nedându-și seama de deviația produsă.

În lumina acestor exemple, Leech (1990:37-39) numește metafora *fuziune conceptuală* (*conceptual fusion*). Regulile transferului de sens (de exemplu reguli ce ne permit folosirea cuvintelor în sensuri noi, metaforice) sunt analizate de Leech în cadrul mai larg al regulilor lexicale răspunzătoare de caracterul *creativ și generativ* al limbii. Dintre regulile de transfer semantic, regula transferului metaforic este mai cuprinzătoare decât altele, deoarece se poate aplica nu doar substantivelor, ci și altor părți de vorbire. În cele mai multe cazuri această regulă operează și o violare a restricțiilor de selecție, trecând peste diferențele [+animat] [-animat].

Leech consideră că regulile transferului semantic pot aduce lumină și în mult disputată problemă a demarcației dintre omonimie (două sau mai multe cuvinte având aceeași pronunțare și/sau formă grafică) și polisemie (un cuvânt cu două sau mai multe sensuri). Se spune că recunoaștem un caz de polisemie dacă există o legătură între sensuri, dacă sunt relaționate. Două sensuri sunt relaționate *istoric* dacă au etimologie comună, aceeași origine,

sau dacă un sens poate fi derivat din altul; două sensuri sunt legate psihologic dacă vorbitorii le simt intuitiv legate și tind să presupună că e vorba de diferite folosiri ale aceluiași cuvânt. Se întâmplă însă, ca unele forme legate istoric să nu fie legate și din punct de vedere psihologic. Există și cazul invers, când forme nerelaționate istoric sunt simțite de vorbitor ca fiind legate psihologic. Se pot cita, astfel două exemple: **ear** ('organ auditiv' și 'spic de grâu') și **weeds** ('buruieni' și 'haine de doliu purtate de o văduvă'). În ambele cazuri etimologiile celor două sensuri sunt diferite:

{	ear 'organ auditiv'	Engl. Veche eare (cf. Latină <i>aceris</i>), 'ear'
	ear 'spic de grâu'	Engl. Veche ear (cf. Latină <i>acus, aceris</i>), 'husk'
{	weed 'plantă sălbatică nefolositoare'	Engl. Veche weed – 'weed'
	weeds 'haine de doliu'	Engl. Veche woed – 'garment'

Totuși, oamenii văd adesea o legătură metaforică între ele și își adaptează înțelegerea cuvintelor în funcție de aceasta. Astfel, ceea ce din punct de vedere istoric este omonimie, rezultând dintr-o convergență accidentală de forme, se reinterpretează în contextul englezei contemporane ca un caz de polisemie. Leech arată că două sensuri lexicale sunt legate din punct de vedere psihologic dacă vorbitorul este capabil să postuleze o legătură între ele prin intermediul regulilor lexicale, cum ar fi regula transferului metaforic. Această definiție își trage substanța din recunoașterea faptului că regulile lexicale au realitate psihologică, fiind parte a competenței lingvistice, și de asemenea din recunoașterea că interpretarea termenilor lexicali existenți este funcție de regulile lexicale, ca și crearea noilor termeni.

Metafora nu poate fi separată de explicarea formală a structurii conceptuale și logice a sensului (Leech, 1990:227-230). Transferul semantic prin metaforă sau metonimie este printre cele mai importante mecanisme prin care, în istoria unei limbi, cuvintele își extind și își schimbă sensurile.

Rolul important pe care îl joacă metafora în istoria limbilor și în îmbogățirea vocabularului este evidențiat de H. Morier în *Dictionnaire de poétique et de rhétorique* (1989). Sunt analizate cuvinte ca **pâine**, **cap**, **flacăra** cu componentele lor semantice, acoperind atât sensul lor propriu, cât și cel figurat realizat prin metaforă (Morier, 1989:724).

H. Morier combate ideea formulată de Charles Bally (1951:197-198) conform căreia figurile, în general, și metaforele, în special, reprezintă recunoașterea neputinței manifestate în limbă. Morier aduce drept exemple pentru combaterea opiniei lui Bally, un mare număr de expresii metaforice, inclusiv din argou. Acestea sunt dovezi ale unei bogate imaginații și ale unui spirit inventiv impresionant, în nici un caz de neputință (Morier, 1989:725).

3. Metaforele moarte

O metaforă "moartă" este definită de G. Leech drept o metaforă ce a suferit un proces de completă asimilare, devenind o definiție separată a cuvântului respectiv, putând fi găsită și în dicționar (de exemplu **hit** folosit în sensul de 'cântec pop de mare succes').

O metaforă devine "moartă" printr-un proces de *petrificare* (*petrification*). Există mai multe etape ale acestui proces: prima etapă, inevitabilă pentru o metaforă instituționalizată este limitarea comparației de către convenție. De exemplu, atunci când spunem despre o persoană că **e o vulpe**, înțelegem că *e șireată ca o vulpe*, nu ne referim la culoarea părului. Următoarea etapă este pierderea de către vorbitori a sentimentului analogiei, astfel încât **vulpe** e simțit, în mod virtual, ca sinonim pentru *persoană șireată*. Totuși, încă se mai poate percepe legătura dintre sensul propriu și cel transferat. Metafora este cu adevărat "moartă", atunci când nu se mai simte absolut nici o legătură între cele două sensuri. Un exemplu ar fi **crane** 'macara', derivat probabil printr-o metaforă vizuală, din **crane** 'cocor' (Leech, 1990:227).

D. A. Cruse analizează metafora "moartă" în *Lexical Semantics* (1987), arătând că trebuie făcută distincția dintre o expresie „acclimatizată” și metafora "moartă". Dacă o metaforă e folosită foarte des, își pierde savoarea caracteristică, prospețimea, capacitatea de a surprinde.

Interpretarea ei nu mai necesită "activarea" strategiei metaforice, ci doar o simplă consultare a dicționarului. Totuși, legătura cu metafora "vie", deci cu sensul propriu al cuvântului respectiv, nu este complet pierdută. Ele pot fi, deci, revitalizate prin înlocuirea lor cu un sinonim sau o parafrază (Cruse, 1987:42):

- a. *We shall have no stone unturned in our search for the culprit.* – metaforă moartă
- b. *We shall look under every stone in our search for the culprit.* – metaforă revitalizată.

Traducerile literale sunt posibile cu metaforele "moarte", în timp ce expresiile idiomatice se dovedesc a fi intraductibile.

În ciuda diferenței dintre expresiile idiomatice și metaforele "moarte", ele au anumite trăsături comune. Probabil că majoritatea expresiilor idiomatice au fost la început metafore. Metaforele "moarte" au o anumită rigiditate sintactică; orice modificare la nivel sintactic poate aduce la viață metafora: **He has one foot in the grave** și **One of his feet is in the grave**.

Datorită lipsei lor de transparență și a rigidității sintactice, D. Cruse consideră că metaforele "moarte" sunt unități lexicale minimale.

Goatly (1998:31) analizează distincția dintre metaforele active și inactive. Ultimele se împart la rândul lor în "obosite", "adormite" și "moarte" cu opțiunea că acestea pot fi "îngropate". Metaforele inactive devin *lexicalizate*, adică dobândesc un înțeles convențional secundar și își găsesc locul în dicționar.

Goatly consideră că există un ansamblu de caracteristici ce exprimă tranziția de la cele mai puțin active metafore ("moarte" și "adormite") până la cele mai active.

De-a lungul timpului, sensuri ce erau profund metaforice au devenit convenționale și dependente de decodarea semantică. Autorul demonstrează că lexiconul este plin de metafore inactive ce formează rețele prin care conceptualizăm abstracțiunile în termeni concreți.

Goatly urmărește felul în care apartenența comparantului la o anumită clasă de cuvinte are consecințe asupra interpretării metaforice și cum procesele derivaționale de formare a cuvintelor sunt folosite pentru a produce lexicalizarea metaforei.

Comparantul (vehiculul - *V-term* în terminologia lui Goatly) poate fi orice parte de vorbire. Autorul observă că *V-terms* adverbiali și prepoziționali sunt în general mai greu de recunoscut ca metafore și au mai puțină forță față de cei verbali și adjectivali, care la rândul lor nu au forța celor substantivali. Astfel, comparanții substantivali sunt mai ușor de recunoscut și pot fi mai bine supuși unei interpretări semantice decât comparanții ce aparțin altor clase. Goatly explică acest fenomen prin faptul că grupurile substantivale scot la lumină foarte bine nepotrivirea (*clash*) dintre referința convențională și cea neconvențională.

Goatly arată că procesul derivării lexicale este strâns asociat cu transferul metaforic al sensului. În exemplele: **dirt/dirty**, **angel/angelic** se observă că formele sufixate dau o proporție mai mare de sensuri metaforice decât substantivele din care derivă. Astfel, schimbările morfologice - sufixarea, prefixarea sunt folosite pentru a lexicaliza metaforele și a le încorpora într-un sistem semantic.

În finalul demonstrației sale, autorul subliniază că deoarece principalul motiv al formării de noi cuvinte este umplerea golurilor lexicale, metaforele facilitate de procesele derivaționale sunt predestinate la inactivitate și la o moarte timpurie. Asemenea metafore sunt „slăbite”, în sensul că sunt mai puțin observabile și nu dau naștere la interpretări interactive. Inactivitatea lor este mai pronunțată când formele derivate au fost folosite atât de frecvent, încât au devenit lexicalizate (Goatly, 1998: 84).

4. Catachreza

Catachreza (<lat. *Catachresis* <gr. *Katachresis*, 'abuz') este figura de stil caracteristică prin folosirea, în sens metaforic, a unui cuvânt, pentru a denumi un obiect ce nu are denumire proprie. În catachreză se atribuie înțelesul unui cuvânt altui cuvânt cu sens apropiat. De exemplu: **picioarul mesei**, **brațul fotoliului**, **aripa clădirii**, **gura de metrou** etc.

Retorii antici i-au dat această denumire, deoarece, într-o privință, "se abuzează" de cuvinte dându-le o altă semnificație.

Cicero aduce în discuție relația dintre metaforă și catachreză, considerând că metafora începe prin a fi catachreză, că aceasta din urmă ar fi deci o etapă a procesului metaforic. Catachreza este definită ca folosirea unui cuvânt înrudit sau asemănător, dar inexact, în locul celui folosit de obicei într-un anumit context; cu alte cuvinte, o metaforă exagerată sau forțată. Această pseudo-identitate dintre cele două figuri, întărită de Quintilian, avea să fie păstrată până la cele mai recente dicționare de termeni retorici. Mai mult (deși Quintilian, spre exemplu, distingea între un *translatio* al metaforei și un *abusio* al catachrezei, precum și între figurația din prima, unde s-ar putea folosi și un alt termen existent pentru funcția respectivă și necesitatea din a doua, unde folosirea respectivă este cerută de absența oricărui termen propriu), această rudă săracă sau precursoră primitivă a mai frumoasei și mai elegantei metafore, cum o numește Hugh Blair în *Lectures on Rhetoric and Belles Lettres* (1783) aproape că a ajuns să o înlocuiască în funcția de prototip al figurilor. Astfel chiar Hugh Blair vede "golurile din limbă" umplute prin transferuri catachretice, transformând figura respectivă într-un element esențial al regenerării limbajului.

Du Marsais ([1818], 1981: 59) arată că această figură "domnește, într-o oarecare măsură, asupra tuturor celorlalte figuri" și de aceea îi acordă un deosebit interes în tratatul său. El o definește drept o deviație pe care anumite cuvinte o fac de la prima lor semnificație, pentru a lua o alta care are oarecare legătură cu cea dintâi, este ceea ce se mai numește și extensiune: de pildă, **feuille** 'frunză', **foaie** se spune prin extensiune sau imitație despre lucrurile care sunt plate și subțiri (ca frunzele plantelor).

P.Fontanier (1977: 185) neagă catachrezei statutul de trop, considerând-o

"doar o uzanță, dacă nu totdeauna primitivă, cel puțin în prezent impusă, provenind dintr-una din cele trei mari specii pe care le-am identificat: metonimia, sinecdoca, metafora."

Prin catachreză înțelegem orice trop care a devenit o uzanță impusă și necesară, orice trop care rezultă dintr-un *sens pur extensiv*. Vom avea, în consecință, trei specii diferite de catachreze, ca trei mari specii sau ca trei genuri de figuri de semnificație: catachreza metonimiei, catachreza sinecdociei și a metaforei. Autorul acordă un interes deosebit catachrezei metaforei. Metafora-figură abia dacă ajunge la adverb, pe când metafora-catachreză cuprinde în domeniul ei totul până la interjecție, susține Fontanier.

Pe de altă parte, abuzul și exagerarea presupuse de catachreză au fost interpretate ca pericole pentru siguranța comunicării prin intermediul limbii, constatare în care se alătură două dintre cele mai neașteptate perspective. Lucian Blaga descrie metaforic granița dintre metaforă și catachreză: "Suveica, ce poartă firul între termenii unei metafore, trebuie să consume așadar, distanțe când mari, când mai mici", cele mai mari aparținând catachrezei, în care se adună "alăturări prea îndrăznețe, abuzive". Parcă prelungind această idee, Derrida în "La mythologie blanche" (*Poétique* 5, 1971), consideră catachreza ca figură destabilizantă sau destabilizată, un arhetrop al deconstrucției care forțează uneori nepermis de mult, cadrul conceptual al comparației, asemănării sau analogiei și care amenință însăși distincția dintre propriu și figurat.

Avădanei (1994:30-31) consideră că diferențele dintre catachreză și metaforă sunt nivelate, așa că se poate continua pe calea reducionismului cu două încorporări utile: metafora conține comparația și catachreza.

5. Concluzii

Ubicuitatea metaforei în existența noastră explică rolul central pe care îl ocupă între tropi. Prin capacitatea sa de a opera reorganizări conceptuale, metafora are, de asemenea, un rol determinant în evoluția lexicului. În concluzie, putem spune că evoluția metaforelor este tipică pentru procesul evolutiv al figurilor de stil, descris de Marc Bonhomme (1998: 90-91).

Autorul arată că, în funcție de vitalitatea lor sau de gradul lor de uzură, figurile se clasifică în trei categorii:

a. **Figurile de invenție** născute într-un discurs particular se remarcă prin originalitatea, libertatea de funcționare și puterea lor sugestivă. Toate figurile debutează astfel, dar multe sfârșesc prin a se uza.

b. **Figurile convenționale.** În procesul unei îndelungate folosiri, figurile se banalizează, devin stereotipuri; încetează să mai fie indivi-dualizate și devin comune multor locutori, căpătând o dimensiune socială.

c. **Figurile lexicalizate.** Într-un stadiu final, figurile sunt absorbite de limbă pentru a îmbogăți vocabularul, acoperind noile realități. În această etapă, figurile largesc sensul cuvintelor, iar aceste noi sensuri obținute prin metaforizare sau metonimizare, de exemplu, pot fi găsite în dicționare.

Trecând din discursul particular în lexic, figurile încremenesc, devin rigide, își pierd savoarea. Figurile lexicalizate se confundă cu vocabularul curent. Îndeplinesc doar o funcție denotativă. E vorba de fapt de o "defigurare" a figurilor lexicalizate.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Avădanei, Ștefan (1994). *La început a fost metafora*. Iași : Editura Virginia.
- Bally, Charles (1951). *Traité de stylistique française*. Geneva-Paris : Georg et Klincksieck.
- Blaa, Lucian (1994). *Geneza metaforei și sensul culturii*. București : Editura Humanitas.
- Bonhomme, Marc (1998). *Le figure clés du discours*. Editions du Seuil.
- Bréal, Michel (1976). "Încercare de semantică, știința semnificațiilor" în *France de semantică*. București. P. 36-46.
- Cicero (1973). *Opere alese*. București: Editura Univers.
- Cruse, David. A. (1986). *Lexical Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Derrida, Jacques. (1971). "La mythologie blanche" în *Rhétorique philosophie, poétique*, Vol. V. Paris : Seuil.
- Du Marsais, César, Chesneau ([1818] 1981). *Despre tropi*. București : Editura Univers (Prefață de Maria Carpov).
- Fontanier, Pierre (1977). *Figurile limbajului*. București : Editura Univers.
- Goatly, Andrew (1997). *The Language of Metaphors*. London. Routledge.
- Ionescu, Emil (1992). *Manual de lingvistică generală*. București : Editura ALL.
- Leech, Geoffrey (1966). *Linguistics and The Figures of Rhetoric*. London.
- Leech, Geoffrey (1969). *A Linguistic Guide to English Poetry*. London.
- Leech, Geoffrey (1990). *Semantics. The Study of Meaning*. London : Penguin Books.
- Meillet, Antoine (1976). "Cum își schimbă cuvintele sensul" în *France de semantică*. București. P. 76-90.
- Morier, Henri (1989). *Dictionnaire de Poétique et Rhétorique*. Paris : Presses Universitaires de France.
- Quintilian (1974). *Arta oratorică*. (Introducere de Maria Hetco). București: Editura Minerva.

ABSTRACT

A real research in the vocabulary field must take into account the study of tropes which influence the changes in meaning. The role of tropes, especially of metaphor, in lexical evolution has been studied since ancient times. Figures of speech bring clarity, force and savour in language. Figures follow a certain evolution from the individual discourse, to language, i.e. from the figures of invention to the conventional figures (stereotypes) and, finally, to the lexicalized figures completely integrated in the vocabulary. Given its ubiquity, the metaphor has a central place among the other rhetorical figures and, also, in lexical evolution. The changes in meaning can often be explained by metaphorical processes. Metaphor can be considered a conceptual fusion and the main way of fighting against rigid forms and jargonization.